

Lärande.
Det är hela
vår idé.

Syfte

Syftet med planen är att den ska vara ett stöd för rektorer och personal i det dagliga elevhälsoarbetet, samt säkra alla elevers rätt till en likvärdig möjlighet att utvecklas och lära. Planen ska vara en grund för verksamhetsutveckling och samsyn i elevhälsoarbetet.

1. Inledning

Goda studieresultat och hälsa hänger samman. Skolans huvuduppdrag är utveckling och lärande. Skolan har ansvar för att skapa en god lärandemiljö för alla elevers kunskapsutveckling och lärande. Den pedagogiska verksamheten ska anpassas efter elevernas olika behov och skapa förutsättningar för fortsatt lärande. På Lärande i Sveriges skolor är alla elever allas ansvar. Det betyder att alla som arbetar i verksamheterna ska vara delaktiga och ansvariga för elevhälsoarbetet som syftar till att skapa goda lärmiljöer för elevernas kunskapsutveckling. **Svårigheter uppstår inte för att eleven är på ett visst sätt utan svårigheter uppstår för att lärmiljön inte fungerar för eleven.** Personalen på skolan ska arbeta tillsammans för att främja elevernas lärande. Fokus ska vara på att identifiera och undanröja hinder för lärande.

1.1 Lärande och hälsa

Det råder ett ömsesidigt samband mellan lärande och hälsa. Att som elev nå målen i skolan ökar möjligheten till en bättre hälsa i framtiden. Att klara skolan är den enskilt viktigaste faktorn för ett barns hälsa i framtiden. Omvänt är en god hälsa en viktig förutsättning för att klara målen i skolan.

Hälsofrämjande skolutveckling är ett begrepp som Skolverket använder för att beteckna att hälsoarbetet är en del av en långsiktig process. Ett generellt elevhälsoarbete på för-, grund och gymnasieskolan ska innefatta all personal i verksamheten och förutsätter ett nära samarbete mellan dessa och elevhälso teamet för att tillsammans skapa tillgängliga lärmiljöer för barn/elever samt ge goda förutsättningar för dem att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål. Det innebär också att barn/elev ges inflytande genom delaktighet över utbildningen och skolan ser till att rutiner för samarbetsformer med vårdnadshavare finns. Elevhälsan ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande och stötta elevernas utveckling mot utbildningens mål. Genom elevhälsans uppdrag sätts sambandet mellan lärande och hälsa i fokus och elevhälsan ska vara nära knuten till skolans uppdrag. Arbetet ska präglas av ett nära samarbete mellan elevhälsans personal och skolans personal i övrigt.

1.2 Inkluderande förhållningssätt

Alla elever ska känna sig inkluderade i den verksamhet de befinner sig i. Alla som arbetar i verksamheterna ska utgå från detta förhållningssätt. Samspelet mellan den pedagogiska, sociala och fysiska miljön är en viktig förutsättning för kunskapsutveckling och känslan av delaktighet.

2. Elevhälsans uppdrag

Elevhälsans roll ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsan ska också stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och har därför ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. Elevhälsan ska också arbeta med generella inriktade uppgifter som rör elevernas arbetsmiljö, till exempel skolans värdegrund, arbetet mot kränkande behandling, undervisningen om tobak, alkohol, narkotika och doping samt jämställdhet och sex- och samlevnadsundervisning.

Skolan har ett ansvar för att varje elev får kunskap om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan och kunskap om vilka förutsättningar som finns för att skapa en god hälsa.

2.1 Ung Livsstil

Ung livsstilskunskap är ett pedagogiskt material om hållbar livsstil för elever i grund- och gymnasieskolan. Materialet är åldersanpassat och det bygger på igenkänning och repetition. Många barn och unga sover för lite och vid fel tid, många är uppkopplade och tillgängliga dygnet runt på sociala medier, äter snabbmat vid datorn och rör sig för lite.

Att få tillräckligt med sömn, inte stressa för mycket, äta rätt, motionera regelbundet samt ha ett sunt förhållande till dator- och mobilanvändande är en förutsättning för att kunna ta till sig undervisningen i skolan och må så bra som möjligt samt för en hållbar livsstil.

Behovet av kunskap om och hjälp med livsstilsfrågor varierar bland våra barn och unga. Några har redan bra kunskap om vad som påverkar hur vi mår och presterar samt har goda rutiner i hemmet som bidrar till en hållbar livsstil. Andra har större problem och behöver hjälp av elevhälsan, ungdomsmottagningar, vårdcentraler eller barn och ungdomspsykiatri på individnivå. Majoriteten av alla elever befinner sig mellan dessa grupper. Ung Livsstils material är ett pedagogiskt material som syftar till att ge generell kunskap om viktiga livsstilsfrågor för våra elever. Att rikta in sig på allmänna insatser för större grupper vet man ger bäst resultat.

Genom att vända sig brett till och informera om livsstil och hur man kan förebygga sömnbrist, stress, samt psykisk ohälsa kan man få de bästa resultaten. Både gällande hälsa, skolprestation och framtida studier och yrkesliv. Samtliga skolor inom Lärande i Sverige arbetar idag med Ung Livsstil.

2.2 Elevhälsoapp

Under hösten 2018 har Lärande i Sverige utvecklat en app att använda i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Appen blev i sin första version klar till december 2018 och innehåller stöd för eleverna inom områdena stress och sömn. Under vårterminen kommer tre av våra skolor att testa appen och en utvärdering av detta ska göras våren 2019.

2.3 Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet görs för att minimera de riskfaktorer som uppmärksammas och identifierats genom kartläggning. Riskfaktorer kan till exempel vara brist på struktur i skolan, stress, dåliga kamratrelationer eller dåliga relationer till vuxna i skolan. Arbetet med att förebygga psykisk ohälsa kan handla om att lägga till goda beteenden, levnads och livsstilsvanor som blir skyddsfaktorer i elevernas liv. Effektivt förebyggande arbete bygger på hur man arbetar med skyddsfaktorer istället för att lägga fokus på det som inte fungerar. Målet är att skapa en bra lärandemiljö där alla elever, utifrån sina egna förutsättningar, ges optimala möjligheter till utveckling och lärande. Arbetet ska ske på organisations, grupp och individnivå.

Elevhälsans individuellt riktade arbete ska bidra till att varje enskild elev ges förutsättningar att utvecklas och nå målen så långt som möjligt.

2.4 grundläggande hälsofrämjande arbete

Det främjande arbetet pågår ständigt i skolan. Det innebär bland annat ett pedagogiskt arbete som gynnar ett gott socialt och emotionellt klimat, att barnen och eleverna har en god psykisk och fysisk hälsa. Eleverna ska uppleva sig delaktiga i verksamheten och bekräftas positivt. Elevernas upplevelse av att det går bra och att de har framgång i skolarbetet är viktigt. Elevernas upplevelse av att skolan är meningsfull, begriplig och hanterbar, är i sig viktiga frisk- och skyddsfaktorer. Ju fler skyddsfaktorer en individ har omkring sig, desto bättre kan individen hantera olika påfrestningar och oförutsedda livshändelser.

2.5 Lärarens roll i klassrummet

Det finns ett starkt stöd för att lärarens kompetens är förknippad med både förhållningssätt och undervisningens genomförande. När läraren är aktiv, pådrivande och utformar undervisningen så att den fungerar för olika elever, påverkas resultatet i en positiv riktning. Läraren måste känna till på vilket sett eleven lär.

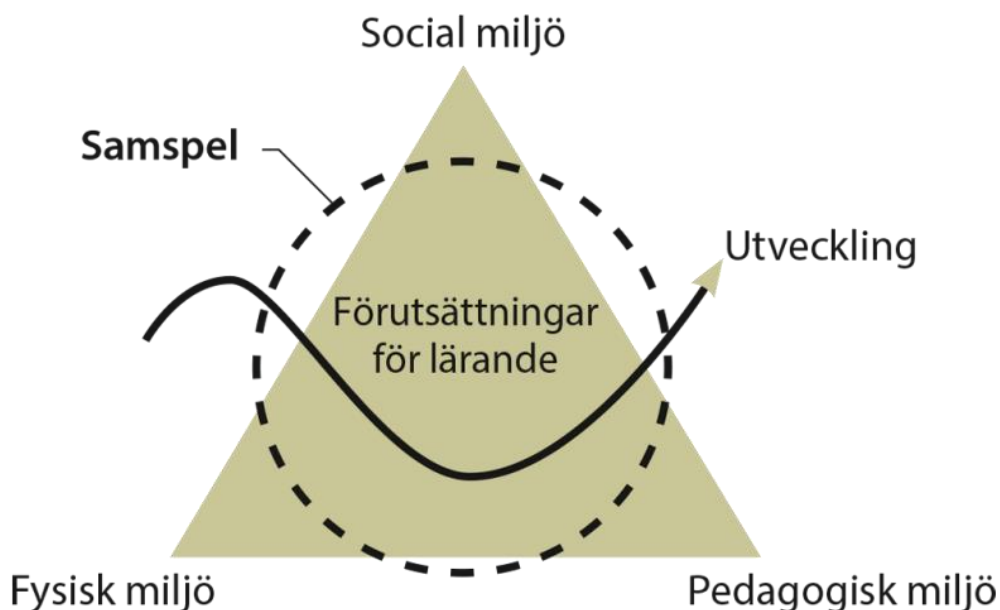
Klassrumsklimatet är också betydelsefullt för lärande. Det är viktigt att man öppet kan få göra misstag och där problem ses som tillfällen att lära. Eleverna behöver få känna sig trygga att kunna uttrycka sina tankar för på så sätt kan läraren få kunskap om hur eleven lär och tänker. Lärares relationella kompetens har också stor betydelse för elevernas lärande och utveckling. Läraren måste kunna se sig själv och sitt eget agerande i lärandesituationen.

3. Tillgänglighet

Tillgänglighet i förskola och skola innebär att alla barn/ elever ska ges tillgång till och möjlighet att ta del av lärande och gemenskap i lärmiljön. Tillgänglighet är ett begrepp som beskriver hur väl en organisation, verksamhet, lokal eller plats fungerar för barnet/eleven att vara delaktig fullt ut. Om lärmiljön inte är tillgänglig är det svårt för barnet/eleven att utvecklas så långt som möjligt utifrån målen i utbildningen. Verksamheter som främjar en tillgänglig lärmiljö identifierar och undanröjer hinder. Tillgängliga lärmiljöer handlar om att barn/elever:

- får rätt till utbildning anpassad efter deras förutsättningar och där de får sina behov tillgodosedda
- får möjlighet att vara delaktiga i en gemenskap
- får tillgång till pedagogiska strategier och stödstrukturer, alternativa hjälpmedel och andra anpassningar
- får tillgång till rum för lärande som är anpassade utifrån olika förutsättningar och behov både ute och inne

När social, pedagogisk och fysisk miljö samspelar utifrån elevens behov och förutsättningar kan utbildningen bli tillgänglig vilket illustreras nedan i den modell för tillgänglighet som den specialpedagogiska myndigheten tagit fram.

4. Elevhälsans organisation

På huvudmannanivå finns en verksamhetschef som samordnar elevhälsan och ansvarar för den medicinska delen av elevhälsan. Verksamhetschefen har delegerat delar av det medicinska arbetet till MLA som står för medicinskt ledningsansvar. Ledningssystem finns för den medicinska delen av elevhälsan som beskriver ansvarsfördelning för de processer som ingår i deras arbete och hur egenkontrollen ska utföras. Se Bilaga

På Lärande i Sveriges alla skolor finns lokala elevhälsoteam som benämns EHT där rektor är ansvarig. Vid varje läsårsstart upprättas en lokal elevhälsoplan för att skapa tydlighet i uppdrag, mål och rutiner.

EHT ska vara en resurs i arbetet för hälsofrämjande skolutveckling i för-, grund och gymnasieskolan.

All personal i skolan har ansvar för elevernas hälsa och utveckling. Arbetet med elevers hälsa handlar om alla faktorer som påverkar hur barn och unga mår och trivs i skolan.

Elevhälsoarbetet förutsätter en hög grad av samverkan mellan vårdnadshavare, pedagoger, elevhälsans personal och övrig skolpersonal samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete.

4.1 Rektor

Rektor har det yttersta och övergripande ansvaret för elevhälsan på skolan. Det innebär att rektor leder och utvecklar elevhälsoteamets arbete.

Beslut om särskilda stödinsatser och åtgärdsprogram fattas av rektor. Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilt stöd, skall rektor se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, skall rektor se till att ett åtgärdsprogram utarbetas och att eleven får sådant stöd.

4.2 Klasslärare/Mentor

Den största delen av elevhälsoarbetet sker inom klassens ram. Klassläraren har ansvaret för eleven i det dagliga arbetet och de åtgärder som sätts in när eleven kommer i svårigheter. Klassläraren ansvarar för att vid behov lyfta elever till EHT enligt arbetsgång vid elevärenden. Klassläraren kan, på uppdrag av rektor, ansvara för den pedagogiska kartläggningen. Om behov finns i samråd med elevhälsoteamet. Klassläraren skriver IUP tillsammans med elev och vårdnadshavare.

4.3 Elevhälsan

Skollagen säger att elevhälsan ska innehålla psykologiska, medicinska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Det ska finnas tillgång till psykolog, kurator, skolläkare, skolsköterska och personal med kompetens att möta elevernas behov av specialpedagogiska insatser. Elevhälsans arbete bedrivs på organisations-, grupp- och individnivå.

Detta innebär att elevhälsan:

- samverkar med skolans pedagogiska personal i arbetsmiljöfrågor samt i det övergripande hälsofrämjande och förebyggande arbetet
- bistår skolledningen med information, råd och utredningar i frågor som har betydelse för elevernas lärande, utveckling och hälsa
- arbetar för en säker och god arbets- och lärandemiljö för eleverna - uppmärksammar ogynnsamma förhållanden i elevernas skolmiljö
- tar del av aktuell vetenskaplig utveckling inom relevanta områden för att utveckla elevhälsans arbete
- samarbetar kontinuerligt och strukturerat med pedagogisk och annan personal på skolan kring planering av undervisning, kartläggning av lärmiljöer på individ, grupp – och organisationsnivå?
- samverkar med externa kontakter
- är delaktiga i uppgiften att identifiera och åtgärda problem i elevens lärande, utveckling och hälsa - deltar i arbetet med att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar
- aktivt bistår elever som behöver särskilt stöd

Verksamhetsansvarig för elevhälsan på huvudkontoret ansvarar för att samordna och årligen anordna träffar för de olika professionerna i elevhälsan.

4.4 Elevhälsans specialpedagogiska insats

Arbetsuppgifterna för elevhälsans specialpedagogiska insatser består i att;

- tillföra specialpedagogisk kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- kartlägga hinder och möjligheter i skolmiljön och elevers behov av särskilt stöd,
- genomföra pedagogiska utredningar samt utforma och genomföra åtgärdsprogram
- ge handledning eller konsultation till pedagogisk personal följa upp, utvärdera och stödja utvecklingen av verksamhetens lärandemiljöer

På Lärande i Sveriges skolor är rektor ansvarig för rekrytering av specialpedagoger eller lärare med specialpedagogisk kompetens.

4.5 Elevhälsans medicinska insats

Arbetsuppgifterna för elevhälsans medicinska insats utförs av skolsköterska och skolläkare och består i att;

- tillföra medicinsk kompetens och omvårdnadskompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- vid hälsobesök tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilt stöd eller andra insatser
- i samverkan med elever, vårdnadshavare och skolans övriga personal arbeta för att ge eleverna kunskap om hälsosamma levnadsvanor och om faktorer som bidrar till hälsa eller ohälsa
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bevaka elevernas vaccinationstäckning så att kompletterande vaccinationer kan erbjudas om det finns behov samt fullfölja vaccinationer enligt Socialstyrelsens vaccinationsprogram
- bidra med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheter och vid yrkesvägledning

4.7 Elevhälsans psykologiska insats

Arbetsuppgifterna för elevhälsans psykologiska insats består i att;

- tillföra psykologisk kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete på rektorns uppdrag genomföra psykologiska utredningar och bedömningar av elever, grupper och organisationer för att bidra med psykologisk kunskap om elevers förutsättningar för lärande och behov av stöd
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bidra med kunskap kring psykiska besvär, till exempel ångest och depression, samt med stödjande samtal till elever, vårdnadshavare och pedagoger
- bidra med psykologisk kunskap kring skydds- och riskfaktorer för elevers hälsa lärande och utveckling, till exempel genom utbildning kring psykisk hälsa och ohälsa

På Lärande i Sveriges skolor ansvarar rektor för att ta in psykolog vid behov och skriver därmed avtal kring detta.

4.8 Elevhälsans psykosociala insats

Arbetsuppgifterna för elevhälsans psykosociala insats består i att;

- tillföra psykosocial kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- genomföra samtal, såsom stöd-, motivations- och krissamtal liksom utredande och rådgivande samtal med enskilda elever och deras familjer relaterade till skolsituationen

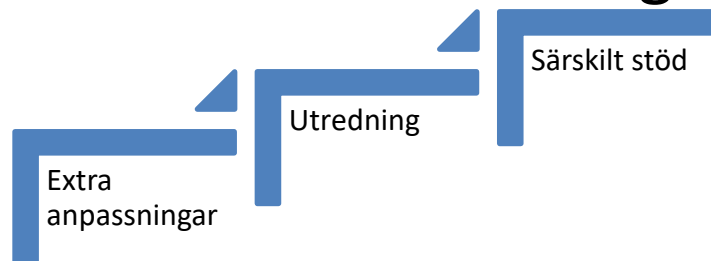
- på rektorns uppdrag utreda och bedöma den sociala och psykosociala situationen för enskilda elever
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bidra med kunskap om risk- och skyddsfaktorer för elevers hälsa, sociala situation, lärande och utveckling
- bidra med kunskaper om samhällets stödsystem
- delta i arbetet med skolans struktur och organisation när det gäller värdegrund och likabehandlingsplan

På Lärande i Sveriges skolor finns kuratorer anställda direkt på skolan och rektor ansvarar för rekryteringen.

5.0 Lär miljör, extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att eleverna ges möjlighet att utvecklas maximalt utifrån sina förutsättningar. Om det framkommer att elever har behov av ytterligare stödinsatser ska dessa ges i form av extra anpassningar och/eller särskilt stöd. Lärarna ansvarar för att planera och genomföra undervisningen så att den omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. Eleverna ska ges aktivt lärarstöd i undervisningen och hänsyn ska tas till individernas behov och förutsättningar. Läraren ska organisera, anpassa och variera undervisningen på både grupp och individnivå, med stöd av personalen i elevhälsan.

Ordinarie undervisning

5.1 Extra anpassningar

Elever i behov av extra anpassningar i lärsituationen ska skyndsamt få det. Extra anpassningar ska genomföras inom ramen för den ordinarie undervisningen och dokumenteras. För kollegialt stöd diskuterar läraren de extra anpassningarna i arbetslaget. I de fall genomförda extra anpassningar inte räcker för att stödja eleven i lärsituationen ska ärendet diskuteras med skolans elevhälsoteam. Vid mötet kan det beslutas om att ytterligare extra anpassningar ska användas, men även att en pedagogisk utredning ska genomföras.

5.2 Särskilt stöd

En pedagogisk utredning ska skyndsamt göras vid misstanke om att en elev är i behov av särskilt stöd. Den pedagogiska utredningen ska innehålla tre delar:

1. En kartläggning av elevens skolsituation på individ-, grupp- och organisationsnivå.

2. En pedagogisk bedömning av elevens stödbehov. Utredningen görs av läraren i samarbete med specialpedagog/speciallärare. Elevhälsan ska konsulteras och vårdnadshavare och elev ska involveras i arbetet. Rektor beslutar om åtgärdsprogram ska upprättas. Beslutet grundas främst i den pedagogiska bedömningen av elevens stödbehov. Elev och vårdnadshavare informeras om beslutet.

Exempel på särskilt stöd kan vara

- Långvariga och regelbundna specialpedagogiska insatser
- Särskild undervisningsgrupp
- Anpassad studiegång

Mallar för pedagogiska kartläggningar finns i handboken under flik elevhälsa.

6.0 Dokumentation

All dokumentation i elevärenden sker i ProReNata som är ett webbaserat journalföringssystem för elevhälsan. All dokumentation hamnar på ett ställe och ger en samlad bild över elevhälsans arbete kring en elev. ProReNata är behörighetsstyrt och det är enbart elevhälsans professioner, rektorer och mentorer som har tillgång till och kan dokumentera i ProReNata. Varje skola upprättar därför en samarbetsyta i Teams där man kan samla dokumentation som behöver vara tillgänglig för pedagogerna, t ex upprättade åtgärdsprogram eller listor på elever med allvarliga allergier.

6.1 Känsliga personuppgifter

Inom elevhälsan hanteras känsliga personuppgifter. Det är därför viktigt att följa de rutiner som finns skrivna kring detta i dokumentet ProReNata i handboken under flik elevhälsa. Där står bland annat hur man kan skicka och dela dokument med andra myndigheter.

7.0 Anmälan till socialtjänsten

Den som arbetar i skolan och i sitt yrke kommer i kontakt med barn eller unga ska genast anmäla till socialtjänsten om man misstänker att ett barn far illa eller riskerar att fara illa. Den som har anmälningsskyldighet kan inte vara anonym. Anmälan görs till socialtjänsten i den kommun där barnet bor. Anmälningsskyldigheten är absolut och kan inte delegeras till någon annan. Man anmäler sin oro eller misstanke om att ett barn kan fara illa och behöver inte ha bevis för att det är så. En sådan misstanke kan gälla allt från vanvård och vuxnas oförmåga till att ett barn bevittnar eller blir utsatt för våld eller andra övergrepp. Blankett för anmälan till socialtjänsten finns i ProReNata.

Vid varje läsårsstart ska all personal på skolan informeras om anmälningsskyldigheten som ett led i den lokala elevhälsoplanen. Ett material för detta ska upprättas av ansvarig på huvudkontoret.

8.0 Oroande frånvaro

Enligt skollagen så råder det skolplikt under grundskoleperioden, vilket innebär att alla barn har rätt till undervisning enligt läroplanen och timplanen men också en skyldighet att ta del av undervisningen. På gymnasiet råder ingen skolplikt men man har en skyldighet att vara närvarande. Olovlig frånvaro kan få konsekvenser för studiemedlet från CSN och det kan anses vid mycket omfattande frånvaro att eleven har hoppat av från utbildningen.

Lärande i Sveriges skolor har ett ansvar för att varje elev fullföljer sin skolgång och följer den rutin som finns för närvarokontroll.

Oroande frånvaro ska utredas och ett åtgärdsprogram ska upprättas. Eftersom frånvaron kan bero på olika saker så är det viktigt att utreda varje enskild elev grundligt så att rätt åtgärder kan sättas in.

9.0 Mål och uppföljning av elevhälsan samt plan framåt

God kvalitet kan beskrivas i termer av att tjänsterna svarar mot lagar, föreskrifter och förordningar samt de mål skolan sätter upp. De ska utgå från en helhetssyn, vara samordnade och präglas av kontinuitet. De insatser som görs inom ramen för elevhälsa ska vara kunskapsbaserade och effektivt utförda. De ska vara trygga och präglas av rättssäkerhet i myndighetsutövningen.

- Uppföljning och analys av elevhälsoarbetet görs inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet på skol- och huvudmannanivå. För Lärande i Sveriges skolor innebär det att aktiviteter och KPI:er skrivs i Stratsys.
- Via skolenkäten och den egna konceptenkäten samlas information in som ska ligga till grund för att identifiera hur elevhälsoarbetet fortlöper och målsättning framåt.
- Inom ramen för det stora konceptprojekt som har startats kommer det att tas fram nyckeltal för bemanning av elevhälsans alla professioner samt arbetsbeskrivningar. Det ska ses som ett led i modellskolan och syfta till en likvärdig elevhälsa för våra lever.
- I konceptprojektet kommer man att arbeta med pedagogiken och differentierad undervisning. Det avgjort viktigaste för ett bra förebyggande arbete är hur läraren möter sina elever och agerar i den dagliga undervisningen.
- För den medicinska delen av elevhälsan ska en patientsäkerhetsberättelse upprättas senast den 1/3 varje år samt en kvalitetsberättelse som bifogas resultatrapporten varje år.
- Elevhälsans del i handböckerna ska ses över och en gemensam handbok för elevhälsan ska tas fram.
- Möten med elevhälsans personal sker årligen
- Fortsatt utveckling av dokumentationssystemet ProReNata. Nya mallar och rapportmallar ska tas fram.

Vägledning för elevhälsan

www.socialstyrelsen.se

Ung Livsstil

www.ung.livsstil.se

Specialpedagogen Blogg

<https://specialpedagogen.blog>

Film

<https://specialpedagogen.blog/2017/02/05>

UMO

www.umo.se

Litteratur; Elevhälsa som främjar lärande

www.adlibris.com/se/bok/elevhalsa

